

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

De geboorte van Mozes

„Toen zij zag dat hij schoon was, verborg zij hem
drie maanden lang” (Ex. 2 : 1-10)

Voor de uittocht

Het boek Exodus vertelt ons over de bevrijding van het volk Israël uit de slavernij van Egypte. Maar als we de inleidende hoofdstukken lezen, krijgen we niet bepaald de indruk dat er voorbereidingen worden getroffen voor de uittocht. Integendeel zelfs, er wordt in het begin van het boek Exodus verteld hoe de Egyptische autoriteiten maatregelen nemen om het volk Israël voorgoed in de macht van Farao te houden. De slavendienst die in Egypte verricht moet worden, is ontzettend zwaar. Farao laat nauwkeurig toezicht houden op alles wat de Israëlieten doen en laten. En bovendien weet Farao de arbeidskracht van de Israëlieten aan 'te wenden om zijn eigen macht te vergroten, door hen de voorraadsteden Pithom en Raamses te laten bouwen en langzaam maar zeker wordt de wreedheid als het ware als bepalende faktor ingebracht in het leven van de Israëlitische slaven. De herendienst wordt verzaamd, mishandeling wordt een middel om de slaven tot werken aan te zetten en gezien de geboortegolf wordt het wrede gebod uitgevaardigd dat alle pasgeboren jongens in de Nijl verdrinken moeten worden.

Gods bijzondere verlossingswerk

Midden in die allerberoerste omstandigheden, waar mensen machteloos staan en geen raad meer weten, begint God zichtbaar voor ieders oog te werken aan de verlossing van Zijn volk. Een eerste stap in dat verlossingswerk is de geboorte van Mozes, die door de geschiedschrijver getekend wordt als een bijzonder werk van God. Om er alle nadruk op te laten vallen dat het God is, die hier aan het werk is, worden in eerste instantie de namen van de personen, die in deze geschiedenis optreden, niet genoemd. Pas laten horen we dat „de man uit het huis van Levi” en de levitische

DOOR
K. BRANDS
HEN HELDER

vrouw, met wie hij gehuwd is, Amram en Jochebed heten (Ex. 6 : 19) en ook, dat het meisje, dat de wacht betreft bij het biezen kistje, waarin de kleine Mozes gelegd wordt in het riet aan de oever van de Nijl, Mirjam heet, is iets wat niet meteen in Ex. 2 verteld wordt. Er is alleen maar sprake van „een man”, „een vrouw” en „zijn zuster”; de personen blijven op de achtergrond; ze handelen als het ware anoniem en daardoor kan alle aandacht gericht worden op het ingrijpen van de Here zelf tot redding van zijn volk.

Goddelijke ironie

De Egyptenaren hadden allerlei maatregelen genomen om de groei van het volk Israël voorgoed onmogelijk te maken en tegen die achtergrond is het werk van de Here zelf eigenlijk des te wonderlijker: Hij begint aan te knopen bij de door de Egyptenaren afgesneden draden. De adviseurs van Farao hadden gezegd: „Laat alle pasgeboren jongens verdrinken”, maar straks zal heel het leger van Egypte verdrinken in de Schelfzee en de man die nu uit het water gered wordt, zal daarbij een bijzondere rol vervullen, als hij zijn hand moet opheffen om het water van de Schelfzee te doen terugvloeien, waardoor de Egyptenaren de verdrinkingsdood moeten sterven. Zo is God zelf bezig Zijn werk door de eeuwen heen te dragen naar de voleinding en Hij licht om de plannen van de vijanden van Zijn volk.

Het huis van Levi

We moeten de geboorte van Mozes ook zien tegen de achtergrond van

de hoop van het volk Israël op verlossing. Als je aan een Israëliet van toen zou hebben kunnen vragen, van welke kant nog redding zou kunnen opdagen voor het volk, dan zou het antwoord waarschijnlijk niet geweest zijn: van de kant van het huis van Levi. Immers, zoals iedereen wist, lag er een oordeel over het nageslacht van Levi. Toen de aartsvader Jacob aan het eind van zijn leven in profetische perspectief sprak over de levensgang van ieder van zijn kinderen, had hij ten aanzien van Levi terug moeten denken aan het kwaad dat deze gesticht had met zijn wraak over de inwoners van het stadje waar Sichem woonde (Gen. 34 : 25-29). Toen was Levi een onheilige oorlog gaan voeren en mede daardoor had Jacob geen gunstige uitspraak over Levi kunnen doen, integendeel: Jacob had gezegd: Ik zal hen verdelen onder Jacob en verstrooien onder Israël (Gen. 49 : 7), aldus aangevend dat Levi's nageslacht geen eigen, zelfstandige plaats in het volksgeheel zou innemen.

Gods ontferming

Dit oordeel zal aan de Israëlieten bekend geweest zijn. En op grond daarvan zal niemand hulp verwacht hebben in de ellende van de kant van de stam Levi. En als er dan met een zekere nadruk gesproken wordt in Ex. 2 over een man uit de stam Levi, die huwt met een levitische vrouw, dan zit daar toch wel de gedachte achter: naar menselijke berekening en overweging zal uit dit geslacht geen redder en redding voor Israël kunnen komen.

Maar menselijke berekening redeneert anders dan God te werk gaat naar Zijn verbond. Hij ontfermt zich over wie Hij zich wil ontfermen. Hij kiest in zijn ontferming een paar eenvoudige mensen uit, die weliswaar behoren tot een stam waarop het goddelijk oordeel rust, maar die in geloof (Hebr. 11 : 23) de weg gaan die God hen wees. Ze geloven dat dat mooie kindje, dat ze van God gekregen hebben, met God in verband stond en daarom durven ze, hoe onzeker en angstig de toekomst er ook uit ziet, het risico te nemen om tegen het bevel van de koning in te gaan. En daarin worden ze door God

Inhoud

- 1 Ds K. Brands,
De geboorte van Mozes
- 2 Drs O. Mooiweer,
Pinksteren en milieu
- 3 Prof. dr H. J. Jager,
Het abc van het Nieuwe Testament
- 4 D. W. L. Milo,
De onuitsprekbare naam
- 5 Stichting Redt Een Kind

gezegd: zij mogen de ouders worden van de man die geroepen wordt om als redder van het verdrukte volk op te treden en in geloof - en dat zal met de nodige worsteling gepaard gegaan zijn - zijn ze die weg gegaan, gedragen door Gods ontferming. En daarin zijn ze tot een zegen geworden voor het gehele volk, deze man en vrouw uit het huis van Levi.

Pinksteren en milieu

Wij hebben het Pinksterfeest weer gevierd. Een feest waarmee veel mensen moeite hebben. Eigenlijk een wonderlijke zaak, dat naarmate het feest rijker wordt, de mensen er minder in geïnteresseerd blijken te zijn. Daar komt nog bij, dat veel mensen in de beleving van hun geloof de viering van het Pinksterfeest beperken tot een binnenkerkelijke aangelegenheid. Pinksteren wordt dan het feest VAN de kerk VOOR de kerk. Weer anderen gaan nog verder en betrekken dat feest eigenlijk voornamelijk op hun eigen hart en leven. Het draait dan uitsluitend om het wonder van de wedergeboorte. Maar al deze categorieën vergeten intussen, dat juist op Pinksteren het volle licht op de schepping van God valt! Het gaat om de uiteindelijke verheerlijking van deze aarde waarop wij nu leven. Als we dat uit het oog verliezen verzeilen we in doperse wateren ondanks het brevet van gereformeerd vermogen, dat we onszelf zo nu en dan graag uitreiken.

De schepping zucht

De hele schepping is door onze zondeschuld aan de dood onderworpen. Dat tasten wij rondom ons. Wij kunnen hele betogen opzetten over het leven en het boeiende daarvan. Wij kunnen prachtige dingen zeggen over de natuur en zo. De flora en de fauna kunnen ons klein maken en ons met ontzag vervullen voor onze Schepper. Wij weten ons trouwens ook ergens verwant aan de natuur, aan al het geschapene, omdat ons menselijk bestaan een schepselmatige werkelijkheid is. God heeft de zesde dag van de schepping niet geïsoleerd van de voorgaande vijf scheppingsdagen. Hij heeft de mens niet losgemaakt van zijn oorsprong en verwantschap en hem niet opgeborgen in een ivoren toren. „De hele schepping in AL haar delen zucht”, schrijft de apostel Paulus aan de Romeinen (Rom. 8). Laten we in dat verband eens bij verschillende dingen, die wij ontdekken, stilstaan. „Ik denk hierbij aan het verwelken van de bloemenpracht en aan de verziekte verhoudingen in een bedrijf, aan de kanker in het lichaam van een mens, aan het lijden van een kind onder de verwaarlozing door de ouders, aan de brekende ogen van het door de jager getroffen hert en aan de knal, die de verderfzaiende gasexplosie met zich meebrengt” (W. H. Velema). Het is allemaal lijden wat de klok slaat. De mens lijdt als hij op de wereld komt, al is het onbewust, hij lijdt als hij op de wereld vertoeft en ook als hij de wereld verlaat. Paulus verneemt in de schepping een kakofonie van steunen en zuchten. Het is alsof de hele onbezieldde schepping een stem krijgt en een schreeuw uit. De gelovige neemt dat scherp waar. Hij heeft er om zo te zeggen een aparte antenne voor. Want een kind van God kan de schep-

DOOR O. MOOIWEER ENSCHEDÉ

ping nimmer negeren. Het laat hem niet koud wat er met en in die schepping van zijn God gebeurt.

Evangelisch

Op 24 mei jl. was er voor de E.O. een uitzending over de kerk in Korea. Een kerk die een zeer spectaculaire groei beleeft. Ik was erg nieuwsgierig naar die uitzending. Want als het gaat over de groei van de kerk in Korea valt al heel snel de naam van dr Cho. Op uitnodiging van de Evangelische Alliantie is dr Cho in Nederland geweest om te spreken over de uitbreiding van de kerk. In het blad van de Evangelische Alliantie, Idea, 3e jaargang nummer 6, 1983 wordt hij geprezen als iemand die weet hoe het moet. Maar in het reformatorische opinieblad, Koers van 1 april 1983 wordt in een „ingezonden” voor dr Cho gewaarschuwd omdat we niet moeten luisteren naar „valse christenen”. En de redactie zelf van Koers waarschuwt in een uitvoerig artikel, in hetzelfde nummer, tegen de leer en de praktijken van dr Cho. Vandaar mijn nieuwsgierigheid toen ik las van de uitzending van de E.O. over Korea. Want ik verwachtte een antwoord op de vraag die bij mij was gaan leven. Is dr Cho nu een reformatorisch christen of een valse christen?

Christelijk milieubeheer

Vandaag is er het probleem van een christelijk milieubeheer. Wij zijn eraan gewend geraakt dagelijks op vele manieren van de welvaart te profiteren. De artikelen staan ons in dat opzicht ten dienste. Het industrieapparaat wordt technisch gezien op steeds hoger plan gebracht om de garantie van weelde en overvloed te kunnen konkretiseren. Het consumptiepakket is enorm uitgebreid. De reclame op de TV wakkert de begeerte van de mens naar allerlei lekkernijen aan. En de recessie van de ekonomie schijnt nog niet veel inkrimping op dit terrein te zien te geven. De borrel is nog steeds omgeven door een assortiment zoutjes en lekkere hapjes. De vakantieganger wordt een pak-ezel. De tuinier duizelt van de gereedschappen en de machines. Maar als je in je auto zit, snuif je een gedeelte van de uitlaatgassen van de wagen, die voor je rijdt, op. Giftige rookwolken stijgen uit fabrieksschoorstenen op en besmetten een bepaald gebied. Rivieren raken vervuild doordat men de afval zonder beperking daarin loost. Dat is de keerzijde bij het schoonhouden van de hele wereldwinkel. Langzamerhand gaat men inzien, dat heel die zogenaamde welvaart een tendens vertoont, die wijst in de richting van roofofbouw op de aarde. Een dergelijke milieu-

verontreiniging, die van de wereld op den duur één grote vuilnisbelt maakt, doet de echte christen pijn. Hij beseft, dat het GODS schepping is, die wordt misbruikt en hij herinnert zich het woord, dat betrekking heeft op de hele schepping: „En zie, het was zeer goed!” (Genesis 1 : 31 a). Daarom zal een christen niet weigeren zich met positief milieubeheer in te laten. „Wie het milieu vervuilt, bedroeft de Heilige Geest”, heeft iemand terecht opgemerkt.

Een religieus probleem

Het milieuvraagstuk is niet in de eerste plaats een technisch probleem of een economisch of sociaal probleem. Het is een religieus probleem! We hebben naast God andere goden gediend. Een mens is een fabrikant in afgoden, heeft Calvijn eens opgemerkt. Als wij denken, dat het kunnen van God ophoudt, zetten we ons in voor de creatie van een afgod. Maar dat vloekt met het wortelgebod van de Wet van de HERE. We hebben gedacht het zélf te kunnen klaarspelen. Als het duo techniek en ekonomie zich aan ons presenteert, liggen we in aanbidding neer. Waar konsumptiedrift en winstprincipe als hoogste waarden staan genoteerd, maakt het materialisme zich breed en verdwijnt het menselijke steeds meer uit het blikveld. Het is in de

Pastorale notities

DOOR H. AMELINK AALTEN

En inderdaad, ook dr Cho kwam aan het woord. Maar een antwoord op de vraag of Idea gelijk heeft of Koers kreeg ik niet. In de film werd nogal wat verteld over de geschiedenis van Korea en van de kerk in Korea. Voorzover ik kon nagaan instructief. Maar toen werd er „getoond” hoe die uitbreiding tot stand kwam. Omdat het Koreaans dat in de film werd gesproken niet vertaald werd kan ik daarover niet oordelen. Maar de methoden die men liet zien deden mij denken aan de wijze waarop in ons land de Jehovah-getuigen te werk gaan. Opdringend. Zij die erop uitgingen leken meer op een soort verkopers van waspoeder dan op herauten van de Koning. Als Koers gelijk heeft dan is het Evangelie in de leer van dr Cho een sleutel tot een succes-

vol leven.

Nu is mijn bevreesding deze. Wat is de positie van gereformeerden in de E.O.? Als Koers gelijk heeft dan kan ds Velema, voorzitter van de redactie van Koers onmogelijk instemmen met wat de E.O. die avond over de Koreaanse kerk ons voorschotelde. Want zonder enige kritische begeleiding werd de kerk van Korea geprezen als het voorbeeld dat de Nederlandse kerk maar moet navolgen. Verder werd er ook nogal wat onzin gezegd. De Koreaanse sprekers hadden het steeds over de Heilige Geest. Het leek erop dat ze zeiden lid te zijn van de kerk van de Heilige Geest. Maar de kerk is de kerk van Jezus Christus. Wel een woonstede Gods door de Geest, maar de Geest spreekt niet veel over zichzelf, maar de Geest spreekt over Jezus de Christus. We zijn principieel op een verkeerd spoor als we meer over de Geest spreken dan over Jezus Christus.

Het is niet alles gereformeerd wat zich gereformeerd noemt. Het is ook niet alles Evangelisch wat zich Evangelisch noemt. Beproeft de geesten of zij uit God zijn. Dat geldt ook voor de E.O. en de E.A.

eerste plaats een mentaliteitskwes-
tiewe! We moeten ons afvragen
hoe wij met Gods wereld omgaan.
Zolang wij doen alsof die wereld
ons bezit is, blijft de hoogmoed in
het zadel en verbleekt het beginsel
van het rentmeesterschap. De
Bijbel zegt ons, dat het lot van de
schepping heel nauw verbonden is
met het lot van de mens. Om
ONZENTWIL is de aardbodem
vervloekt! De vervuiling van de
schepping van God is een direkt
gevolg van de vervuiling van ons
hart. Doordat wij mensen in het
mooie paradijs eens afscheid na-
men van God, hebben wij de rijke
schepping gemanoeuvereerd in de
positie van slavin van de verganke-
lijkheid. De mensheid is in gesloten
kolonne op weg naar het graf. Het
begrip zinloosheid laat je niet meer
los! De aardse werkelijkheid
maakt je vanzelf vertrouwd met
dat begrip. Je verzandt in een
vorm van horizontalistisch den-
ken. Op den duur houd je bij alle
variëteit in de nieuwsgaring maar
één nieuwsbericht over en het is
elke dag aktueel: De mens maakt
langzamerhand de ander en zich-
zelf het leven onmogelijk. Men
mag het als men wil ook in omge-
keerde volgorde formuleren, maar
het komt in wezen op hetzelfde
neer. De plek, die God mij in
vaderlijke liefde in zijn schepping
heeft gegeven, is van belang niet
alleen voor mijzelf, maar ook voor
de ander! Hoe stel ik mij op in
deze samenleving? Ben ik er per-
manent op uit de ander voor mij
te annexeren of op de ander te
parasiteren of begin ik ermee de
ander volwaardig te accepteren?
En dat niet, omdat hij past in mijn
straatje of omdat hij bij mij sym-
pathiek overkomt. Dat is allemaal
blijk van ikmiddelpuntig denken.
Nee, aanvaard ik hem zoals God
hem naast mij plaatst als mens
onder de mensen, als schepsel van
dezelfde God en misschien ook als
kind van God, dat eveneens dat-
zelfde geheim van de werkelijke
levensvreugde heeft leren kennen?
Pinksteren en milieu! Dan zie ik
de mens, die andere mens, in mijn
direkte omgeving. Wij zijn samen
onderweg naar de terugkomst van
de Here Christus, al beseft die
ander dat misschien helemaal niet.
Pinksteren is het feest van de
Heilige Geest. En waar ik die
Geest van Christus tot mijn hart
heb toegelaten, geeft Hij mij een
nieuwe impuls. Dan zal ik de ander
met de boodschap van het evan-
gelie konfronter. Ik zal als ge-
tuige van de Geest de geur van de
kennis van Christus rondom mij
verspreiden. Dan kunnen zij aan
mij ruiken, dat ik in kontakt sta
met de Heiland der wereld!

Een beheersend lichtpunt

Paulus schrijft in Romeinen 8, dat
de hele schepping in *barrensnoed* is.
Dat is een nood, die aan een nieu-
we geboorte voorafgaat. Dat biedt

een machtige troost in een ver-
wongen samenleving. De wereld
is niet gedoemd om onder te gaan.
Het begin van de vuile aarde ligt
in het eerste paradijs, maar het
einde van de vuile aarde ligt in
het tweede paradijs, het Nieuw-
Jeruzalem. „En Hij, die op de
troon gezeten is, zei: Zie, Ik maak
alle dingen nieuw” (Openbaring
21:5a). Dat is dus geen matte
restauratie en ook geen gekunstel-
de imitatie. Dat is verrassend en
fonkelnieuw. Niet weer net als
nieuw, maar écht nieuw, betrouw-
baar nieuw! Ongekend, onvermoed
en ongedacht! De zonde van de
mensheid is, dat ze zich in het hier
en nu met surrogaat tevreden stelt
en denkt dat dat het ware is. Ter-
wijl de HERE voor ons heel wat
anders in petto houdt! Vanuit de
toekomst van Christus dien ik het
heden te benaderen. De mens
heeft altijd al geworsteld met het
probleem van het lijden. „Ook de
Grieken hadden reeds oog voor de
onmacht tegenover het lijden. In
hun mythologie komt de Prome-
theusfiguur voor als een vertegen-
woordiger van de mensheid. Prome-
theus, die vuur op de aarde
had gebracht en de mensheid vele

kunsten had geleerd als bouw-
kunst, sterrenkunde, geneeskunde,
verzette zich tegen de handelwijze
van de hoofdgod Zeus. Op bevel
van Zeus werd Prometheus aan
een rots geklonken, waar een arend
hem iedere dag aan zijn lever
knaagt, die echter des nachts weer
aangroeit. Zo voelt zich ook de
mens, die bij alle wetenschap en
ontdekking zich nog steeds een
onmachtige, een gebondene gevoelt
tegenover de werkelijkheid en de
problematiek van het lijden, een
gebondene met de knagende vraag
in zijn binnenste: waarom, waar-
toe?” (H. Jonker). Wij zuchten
vanwege de lasten, die wij hebben
te dragen. Maar een verzuchting
betekent nog geen opluchting en
opluchting is niet hetzelfde als
oplossing. Wij kunnen echter ook
zuchten zoals een kind doet, dat
nog twee nachtsjes moet slapen
voordat het jarig is. En dat zuch-
ten van verlangen bedoelt Paulus
in Romeinen 8. Dat zuchten is het
werk van de Heilige Geest in het
hart en leven van een mens. Dan
ga je anders tegen de dingen van
het leven aankijken. Dan bezie je
de verlossing niet door de tralies
van de trieste tegenspoed, maar

Redaktie

Ir. A. W. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. E. R. Postma
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redaktie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

benader je het lijden vanuit het
aangereikte heil! De mens ziet dan
het milieu en zichzelf voluit be-
trokken op het glorieus herstel van
de hele schepping. Glorie. Daar-
van mag die wedergeboren mens
dan eeuwig zingen vanwege de
door Christus bevochten viktorie.
Als ik dit laatste diep tot mij laat
doordringen, is het alsof Pasen en
Pinksteren op één dag vallen!

Het abc van het Nieuwe Testament

*Het meest komt dit woord voor in de gewone, natuurlijke
betekenis. Als er bijvoorbeeld staat dat ouders hun kin-
deren moeten opvoeden in de vreze des HEREN, dan be-
hoeft dat voor ons geen enkele verklaring. En dat is in
veel uitdrukkingen het geval: kinderen moeten hun
ouders gehoorzaam zijn, vaders zullen hun kinderen niet
hard behandelen enz. Of deze geboden door ons allen in
acht worden genomen is een andere zaak, maar duidelijk
zijn ze in elk geval wel.*

Mogelijk is enige verklaring wel
nodig als het woord voorkomt in
vergelijkingen. In Mattheüs 18
vragen de discipelen aan Jezus:
„Wie is wel de grootste in het
Koninkrijk der hemelen?”, waarop
Jezus een kind in hun midden zet
en zegt: „Voorwaar, Ik zeg u,
wanneer gij u niet bekeert en
wordt als de kinderen, zult gij
voorzeer het Koninkrijk der
hemelen niet binnengaan. Wie nu
zichzelf gering zal achten als dit
kind, die is de grootste in het
Koninkrijk der hemelen”. Hier is
het kind niet een voorbeeld van
onschuld en onbedorvenheid, zo-
als dat door humanisten wel wordt
voorgesteld, maar van verlegen-
heid en hulpeloosheid. Dat kindje
zal zich midden onder die grote
mannen klein en verlegen gevoeld
hebben. 't Zal daar wat bedrem-
meld hebben staan kijken. Het
verhaal doet me denken aan de
vraag van Johannes en Jacobus
aan de Heiland, of ze een eerste
plaats naast Hem mochten inne-

DOOR
H. J. JAGER
KAMPEN

men, als Hij in zijn heerlijkheid
zou zijn ingegaan. Zij wilden wel
graag de eersten zijn naast Hem.
Ze wilden wel graag een beetje
mee heersen, leiders zijn. Dat zit
wel in onze oude natuur. En dat
zit er al vroeg in. Een kind in de
kinderstoel dreint al net zo lang,
tot het z'n zin krijgt. En een pien-
tere jongen of meisje speelt al
graag een weinig de baas over
broertjes of zusjes. In een vreem-
de omgeving is het wel verlegen
en bedrukt, maar in eigen gezin
voelt hij zich een hele baas. In
het Koninkrijk der hemelen gaat
het niet om de eerste te zijn en te
heersen. Maar om te dienen. De
minste te willen zijn. Zich ter be-
schikking stellen van anderen. Die

het meest tot dienst bereid is, zal
de grootste zijn. Helaas wordt de
neiging om te heersen ook in de
gemeente maar moeilijk overwon-
nen. Hoewel de Koning uitdruk-
kelijk heeft gewaarschuwd tegen
de begeerte om rabbi of leider of
meester te zijn, staan ze altijd weer
op. We zullen aannemen met de
beste bedoelingen, maar wel tegen
het woord van de Heer der ge-
meente.

Ook komt het kind voor in het
onderwijs van Jezus aangaande
het gebed. Het verwacht alle goeds
van vader. Als het vraagt om
duisternis is in Hem. En Christus
brood en vis of ei, dan zal zelfs
een slechte vader het gevraagde
geven. Zo mogen wij van onze
hemelse Vader de Heilige Geest
en Geestelijke gaven met vrijmoed-
igheid vragen. Hij zal het ons aan
niets doen ontbreken. We zullen
niets te kort komen in wat wij
echt nodig hebben en Vader ons
heeft beloofd. Het zal aan ons
liggen als wij wel tekort komen.
Laten wij onze mond maar openen
en vrijmoedig vragen. Wat ons
ontbreekt, schenkt God mild en
overvloedig.

Verder wordt ons woord gebruikt
in de betekenis van: behorend bij;
niet in de eigenlijke betekenis
maar oneigenlijk of overdrachtelijk.
Er worden geen kinderen speciaal
mee bedoeld, maar mannen en
vrouwen. Een kind des doods is
iemand die ten dode is opgeschre-

ven. Een kind van de duivel of van de hel is een booswicht. Van nature zijn we kinderen des toorns. D.w.z. liggen we met heel de gevallen mensenwereld onder Gods toorn. En als we naar onze zondige aard blijven leven, zullen we omkomen of vergaan. In de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester is sprake van „kinderen dezer wereld”. Daarmee worden bedoeld mensen, die met God en zijn gebod niet rekenen. Zij zijn zoals de slimme rentmeester te prijzen, niet om hun onrechtvaardigheid maar alleen in dit opzicht dat zij met meer overleg te werk gaan dan de kinderen des lichts. Zij houden méér rekening met de toekomst dan de gelovigen vaak doen. In dát opzicht kunnen wij gelovigen wel wat van de ongelovigen leren. We zullen ons vrienden moeten maken met behulp van de mammon, waarmee veel ongerechtigheid wordt bedreven. Opdat we zullen worden opgenomen in de eeuwige heerlijkheid. Op een nieuwe aarde.

In het voorgaande is gesproken van kinderen van het licht. Die uitdrukking komt voor in I Thessalonicensen 5. Van de gelovigen in Thess. wordt door Paulus gezegd: „Gij zijt allen kinderen van het licht. En niet van de duisternis”. Licht is een symbool, een teken van al wat goed en waar en waardig en heilig en rechtvaardig is. God is een licht en gans geen is het licht der wereld. En allen die geloven in de Here Jezus zijn kinderen van het licht en hebben de taak om hun licht te laten schijnen in deze wereld van ongelof en duisternis. Ze behoren te schitteren als sterren in de donkerheid. Daar ligt de werkkraft van de gemeente. De ongelovigen moeten zo mogelijk gewonnen worden voor het Koninkrijk en de Gemeente. Opdat zij ook kinderen van het licht mogen worden en met schijnen in de donkerheid. Daar ligt de werkkraft van de gemeente. De ongelovigen moeten zo mogelijk gewonnen worden en met alle gelovigen de hemelse Vader verheerlijken. Zou het aan de ontrouw van de gelovigen liggen, dat er vrijwel geen werkkraft van de kerken of gemeenten uitgaat? Sluiten we ons teveel op in eigen kring? Als kinderen van het licht zullen we niet alleen broeders en zusters liefhebben. En niet alleen goed doen in eigen kring. Maar we zullen állen liefhebben en alle mensen goed doen. Wij zullen niet zeggen van eigen gemeente: hier moet je wezen. Maar we moeten ons leven wel zo schikken en richten, dat de anderen mogen zeggen: daar moeten we zijn. Om vrede en troost te vinden. Onze vriendelijkheid en blijheid en geschiktheid enz. moeten alle mensen bekend zijn. Zo staat het er toch? Nu dan.

Kinderen van het licht worden ook kinderen van het Koninkrijk ge-

noemd. En mooier en heerlijker nog kinderen van God. Die uit God geboren zijn. D.w.z. die hun eigenlijk bestaan of leven niet aan vader en moeder hebben te danken, maar aan God. Er is een sekte, die zich „children of God” noemt. Die naam moet zich maar geen enkele kerk of sekte toeëigenen. Die naam komt toe aan allen, die God kennen en afstaan van ongerechtigheid.

Johannes schrijft in zijn eerste brief: „Ziet, welk een liefde ons de Vader heeft gegeven, dat wij kinderen Gods genoemd worden en wij zijn het” (3 : 1). En in vers 10 zegt hij: „Hieraan zijn de kinderen Gods en de kinderen des duivels kenbaar (te onderscheiden): ieder die de rechtvaardigheid niet doet, is niet uit God, evenals wie zijn broeder niet liefheeft”. We kunnen en mogen wel vertalen: ieder die geen goede werken doet, is niet uit God. Want wie uit God geboren is, wie dus een kind van God is, doet geen zonde. Is dat

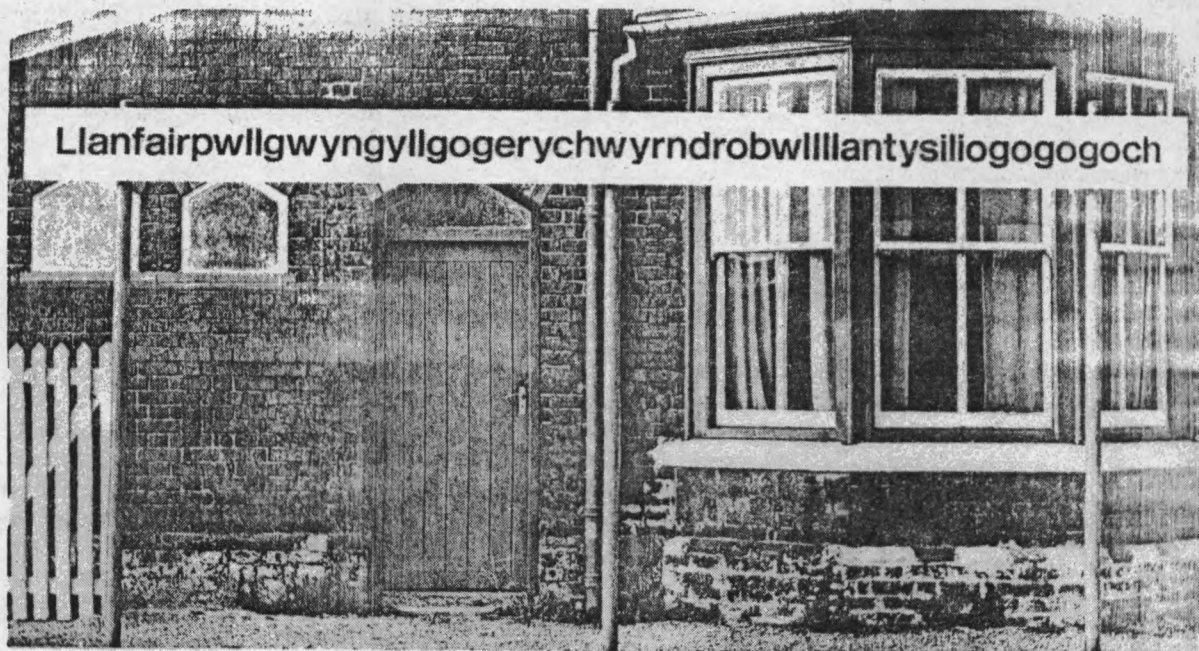
niet om te schrikken? Wie kan en durft zich dan een kind van God noemen? We hoeven niet te schrikken. Het wil niet zeggen dat we zonder zonde moeten zijn. Johannes zegt op een andere plaats: „Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en doen de waarheid niet. Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid”. Strijdt het één niet met het andere? Zondigen gelovigen nu niet of wél? - Ze maken van zondigen niet hun praktijk. Dat staat er precies. Ze kunnen en willen niet in de zonde leven! Maar ze kunnen wel struikelen en soms vallen. Doch ze blijven er niet in. Ze gaan er niet mee door. Daar bewaart hen het „zaad” voor, dat in hen blijft. D.w.z. het Woord van de HERE blijft werken in hun leven. Het Evangelie, dat een kracht van God is tot zaligheid. Dat Woord wederbaart hen, doet hen telkens weer opstaan als ze

gestruikeld zijn. En leven als nieuwe mensen.

Als er staat dat niemand zonder zonde is, moet ons dat niet brengen tot een accoordje met een boezemzonde. Die we dan maar niet zo erg moeten vinden. Integendeel, we mogen niet ophouden sterke weerstand te doen, zoals ergens staat. Nooit denken of zeggen, dat de een of andere zonde in ons leven onoverwinnelijk is. Ik herinner mij een jonge man, die bekend stond als een rokkejager. Hij ontkende niet, dat hij dat was. Hij beleed het eerlijk. Maar hij kwam mij ook zeggen, dat hij er maar niet meer tegen streed. Hij gaf het op. Dat het niet deugde, stemde hij toe. Dat hij veel ellende teweeg bracht, wist hij ook. Maar 't zat hem nu eenmaal in het bloed. Hij kon er niet tegen op. Heb ik toen gezegd, dat hij de strijd maar moest opgeven? Zeker niet. Ik wees hem op de goddelijke kracht van de H. Geest. Die was toch sterker dan dat „duiveltje in

DE ONUITSPREKBARE NAAM

De mensen van Wales zijn er trots op, dat zij een plaats hebben met de langste naam ter wereld: tegenover Bangor op het eiland Anglesey. Die naam telt 58 letters, welke aan elkaar worden geschreven. U ziet hem hier afgebeeld op een stationsbord; let op, dat niet minder dan drie palen het bord overeind houden. In de naamlijst van de atlas van Groot-Brittannië worden alleen de eerste 16 letters vermeld — de rest kan veilig worden weggelaten, aangezien geen andere plaatsen met deze aanhef beginnen.

Als u uitgelachen bent om deze onuitsprekbare naam - bedenken dan, dat vroegere Kelten in hun taal het wezen van hun plaats hebben uitgedrukt; precies zo nauwkeurig als bijvoorbeeld Vriezenveen: het veengebied, waar zich een groep Friezen nederzette; of Nijverdal: een laagte, waarin geen luie mensen voorkwamen; of Amsterdam: gebouwd aan een dam in de Amstelrivier.

**DOOR
D. W. L. MILO
DALMALLY**

En Llanfair-etcetera betekent... nee, daar komen we straks op terug. Het is een heel bloemrijke naam, met veel geschiedenis erin.

Er zijn ongeveer 335 plaatsen, die met Llan beginnen. In het Keltisch betekent die aanhef Llan blijkbaar iets als kerk, of kerspel.

—o—

De talen, die vandaag nog door Kelten worden gesproken, vallen in twee groepen uiteen: het Bretons (of P-Keltisch) en het Goidealic (of Q-Keltisch). Dat lijkt moei-

hem"? Als hij op Christus vertrouwde, moest hij toch zeggen: „Ik vermag alles door Christus die mij kracht geeft". We kunnen en mogen toch superoverwinners zijn? Vermoedelijk lijken veel mensen op deze jongeman. Ze verwachten veel te weinig van Gods genade en Geest. Ze klagen veel over „duivel, wereld en vlees". Dat zij sterke machten zijn, wie zal het ontkennen. Maar geloven we dan niet, dat God machtiger is dan de duivel? En geloven we dan niet, dat Jezus de wereld heeft overwonnen? En dat onze oude mens met Christus gestorven en begraven is en dat we met Hem zijn opgewekt tot een nieuw leven? We mogen er toch gelovig van uitgaan, dat we dood zijn voor de zonde en leven voor God door Jezus Christus?

Tenslotte: Durven we God aanspreken als onze Vader? Jezus leert ons dat. Maar als Hij dan onze Vader is, dan zij wij toch Zijn kinderen?

lijker dan het is en het is werkelijk belangrijk. Het Bretons heet P-Keltisch omdat de letter Q daar-in als P wordt uitgesproken; en aangezien in het Goidelic de letter Q als Q wordt uitgesproken is het verschil duidelijk. Die letter Q komt hier nogal veel voor, in de functie waarvoor wij de K gebruiken: namen als Colquhoun (Kalkoen), Uruquart (de generaal van de slag om Arnhem) en het nabije plaatsje Balquhider bijvoorbeeld.

Tot de zogenaamde Goidelic-talen behoren het Iers (in Ierland natuurlijk), het Gaelic (Westen van Schotland en de eilanden) en het Manx, dat op het eiland Man wordt gesproken.

Tot de Bretonse groep behoren het Welsh (in Wales), het Cornish (in Cornwall) en natuurlijk de taal, die in het Franse Bretagne wordt gebruikt.

Dat uiteengaan van talen, om niet te zeggen dialecten, is het gevolg van volksverhuizingen, meest in de 5e en 6e eeuw. Voordien lag alles eenvoudiger: in Britain (ZW Engeland) werd Bretons gesproken - in Ierland Goidelic. De verhuizing van een groep Ieren naar Schotland (vanaf 501) bracht het Goidelic naar hier, dat op de duur Gaelic werd genoemd; maar de namen Goidelic en Gaelic liggen zo dicht bij elkaar, dat u een dialectische uitspraak van het zelfde woord herkent. Nog een paar voorbeelden? Zo is het Schotse

woord Loch (= meer) op de klank af gelijk met het Ierse Laugh en het Schotse Mhor (= groot) gelijk aan het Welsh Mawr. Genoeg hiervan.

Het Bretons kwam in de 6e eeuw door een volksverhuizing in het Franse Bretagne terecht; ongeveer de helft van de bevolking spreekt het nog. Toen wij er een paar jaar geleden de weg vroegen aan een vrouwtje met een opvallende witte plooiemuts (ze wees ons de weg gaarne) vroegen we meteen: is het waar, dat hier veel Kelten wonen? Ze zei: jazer, certainement. En - vroegen we - is het juist dat alle plaatsen, die hier met Ker beginnen, daarmee een kerspel of kerkdorp aanduiden? - Mais oui! zei ze vergenoegd, bent u een Kelt? - Toen vroegen we: spreken veel mensen hier nog Bretons-Keltisch? - Naturellement, zei ze stralend. - U ook? - Naturellement!

—o—

In Ierland is tot de zestiende eeuw het Keltisch overwegend geweest — ondanks de invallen van Vikings, Fransen en Angelen. Toen werd het Engels hoofdzaak; het Keltisch bleef voor officiële gelegenheden en voor staatsstukken. Zo is de Ierse grondwet van 1937 in twee talen opgesteld:

An Náisiún
Airteagel 1

Deimhníonn náisiún na hEireann leis seo a gceart do-shannta, do-chlaioite, ceannasach chun cibé cineal Rialtais is rogha...

De Natie
Artikel 1

De Ierse natie legt hiermee vast zijn onvervreemdbaar, onvernietigbaar en souverain recht om zijn eigen regeringsvorm te kiezen...

Met een beetje goede wil zult u in airteagel het woord artikel herkennen en in náisiún natie; in hEireann de tweede naamval van „Ieren" aantreffen, want ann = meervoud van Eire = Ierland.

Op het eiland Man, bekend van de wielersport, werd tot in de 17e eeuw uitsluitend Manx gesproken. Sedertdien werd het verdrongen door het Engels, behalve wanneer het gaat spannen. Ook in Cornwall hield het Keltisch niet langer dan de 18e eeuw de overhand.

Het sterkst staat Wales. Nog altijd is daar het Welsh geliefd op een nostalgische wijze: het volkslied wordt door allen meegezongen, inclusief door de Britse kroonprins en zijn gemalin Prinses Diana - maar zij is dan ook Prinses van Wales door haar man. Niet minder

dan 26% der bevolking spreekt hier Welsh en de taalwet van 1967, die Welsh en Engels gelijkwaardig verklaart, garandeert dat althans in één Keltisch gebied de moedertaal alle importtalen kan overleven.

Het Gaelic eindelijk (u dacht toch niet dat we Schotland vergaten?) wordt nog door 15% der Schotten gesproken, meest op de eilanden en in de Hooglanden. In Oban wordt maandelijks een kerkdienst in het Gaelic gehouden. In ons classisblad komen altijd enkele regels in het Gaelic voor. Elk In Memoriam in de Schotse kranten eindigt met een peroratie in het Gaelic: onverstaaenbaar voor de meesten, maar goed bedoeld en oprecht geëerd.

Nog enkele voorbeelden van Gaelic? Neem de Bijbel (= B'iobull) ter hand, sla met enige goede wil het boek Prediker op en lees daar in Caib. I (het eerste kapittel) deze woorden:

1 Briathran an t-Searmonaiche, mhic Dhaibhidh, righ ann an Ierusalem. 2 Diomhanas nan diomhanas! ars' an Searmonaiche; diomhanas nan diomhanas! is diomhanas na h-uile nithe.

1 De woorden van de Prediker, de zoon van David, koning van Jerusalem. 2 IJdelheid der ijdelheden, zegt de Prediker, ijdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid!

En met de beproefde goede wil vindt u het woord sermoen terug in Searmonaiche = Prediker. Dat diomhanas ijdelheid betekent zult u zonder meer wel geloven en in mhic vindt u het huidige Mac terug = zoon van. De naam Dhaibhidh is ook niet vreemd; want zoals de ph als een zachte f wordt uitgesproken, zo geldt bh als een harde v.

—o—

Zo, dat was een heel nummertje taalkunde, van leek tot leek gesproken. En dat alles om de betekenis van de onuitsprekbare naam uit Wales te weten te komen.

Een van onze kennissen, die het Welsh wel kan spreken maar niet schrijven, heeft het voor ons fonetisch opgeschreven, zodat u het kunt lezen alsof het Engels was:

schrijfwijze: Llan fair pwll gwyngyll go gery chwyryn drobwl llan
uitspraak: Chlan-vire-puch gwingeth-go-gerith-clu-in-dorbweth-chlan-

schrijfwijze: tysilio gogo goch
uitspraak: Tisilio-gogo-goch

En de vertaling luidt:

Kerk van de heilige Maria, in de laagte bij de witte hazelaar, vlak bij de snelle draaikolk aan de rode grot van de heilige Tysilio.

Bent u ooit zo'n mooie plaatsnaam tegengekomen?

stichting
redt
een kind

Kortgeleden zijn wij teruggekeerd van een reis naar Kenia en Oeganda. Als je aan zo'n reis begint neem je de zorgen die je hebt als je ons land verlaat, met je mee. Zorgen over de economische crisis, die zeker niet aan ons voorbij zal gaan. Zorgen ook over de nieuwe Stichting Redt De Kinderen, waarvan de naam zo veel op de onze lijkt. Maar — en dat is ons deze keer in **Kennia** duidelijk geworden — de klank van de naam lijkt veel op de onze, de inhoud is anders. Door vaccinaties tegen bepaalde ziektes willen zij hele groepen kinderen helpen. Een heel dorp, een hele stad wordt tegelijk behandeld, en daar is geen evangelieverkondiging bij. Wij bekijken de situatie van ieder kind afzonderlijk. Dat ene kind daar, in dat ene hutje, dat heeft onze hulp nodig. Dat kind moet Gods liefde leren kennen, dat kind willen wij redden, anders streft het. Veel meer dan andere keren heb bij wij nu in Kenia de kinderen opgezocht waarvoor opname in een kindertehuis was gevraagd. Voor ieder kind afzonderlijk. Op deze manier zijn wij wel heel in het bijzonder met de armoede geconfronteerd.

Heel ver werden wij vaak de bush in gebracht en daar vonden wij dan bijvoorbeeld een invalide moeder, waarvan één been was geamputeerd. Zij moest de hele dag voor haar hutje blijven zitten. Zij woonde op het terrein van een ander en in een hutje van een ander. Het kleine jochie met zijn buik vol wormen was

haar zoon. Hij was erg ondervoed. Er was helemaal niets in dat hutje. Als de jongen daar zou blijven zouden zijn levenskansen gering zijn. Gelukkig woonde de moeder dichtbij het kindertehuis en zou de jongen haar geregeld kunnen opzoeken.

Wij werden gebracht bij een jongen die nergens thuis hoorde. Zijn beide ouders waren gestorven. Hij ging van hut tot hut, hij sliep dan hier dan daar. Wij hebben hem onmiddellijk meegenomen.

En dan de vier kleine kinderen die wij vonden bij een dronken moeder. Helemaal verwaarloosd waren ze. Naar ieder kind persoonlijk ging ons hart uit.

Wij moesten wel helpen en wij hebben dan ook heel wat meer kinderen laten opnemen in de kindertehuizen dan eigenlijk kan. Maar op zo'n moment vergeet je de hele financiële crisis in eigen land en weet je alleen maar dat dat ene kind, dat je op dat moment ziet, geholpen moet worden. Maar bijna bij ieder hutje kwam je weer voor hetzelfde probleem te staan. Dat is te begrijpen omdat alleen maar de „noodgevalen” op zo'n wachtlijst komen te staan. Aan het eind van de reis was het aantal kinderen dat opgenomen moest worden flink uitgegroeid.

Redt Een Kind. Ieder kind persoonlijk heeft waarde voor God.

Het was fijn de kindertehuizen in Kenia weer te bezoeken. Er zijn nu al heel wat kinderen op de middelbare school en het is goed, dat aan de opleiding van de kinderen veel aandacht wordt gegeven. Maar nog belangrijker is dat de kinderen daar opgroeien in de vreze des HEREN.

Oeganda is een zwaar geteisterd land. Toch is er vooruitgang te zien. De winkels, die twee jaar geleden nog leeg waren, liggen nu weer vol goederen. De mensen zien er goed gekleed uit en lo-

pen niet meer in vossen. Maar de prijzen zijn hoog en het merendeel van de bevolking verdient maar zo weinig dat ze al in twee dagen door hun maandloon heen zijn. Voor de rest doen ze dan van alles om de maand rond te komen. Er is grote armoede in heel veel gezinnen. Bovendien heeft het land veel te lijden van guerilla-aanvallen. Vooral rondom de hoofdstad Kampala. Veel dorpen zijn verlaten omdat men bang is voor zo'n aanval. In een van de kindertehuizen moesten de kinderen vluchten. Zij zijn anderhalve maand in een ander kindertehuis verzorgd. Toen ze teruggingen vonden ze het huis leeggeplunderd. Door deze gespannen situatie heeft ieder tehuis nu politiebewaking. Het doet vreemd aan om tussen de kinderen een agent met een groot geweer te zien lopen. Wij proberen deze kinderen, die al zo veel hebben meegemaakt doordat ze vaak hun ouders hebben zien doden, een gevoel van veiligheid te geven. Dit wordt ons onder deze omstandigheden niet gemakkelijk gemaakt.

Wij willen proberen de kindertehuizen wat verder van de stad Kampala te brengen. Wij hebben één huis bekeken. Het lag zo'n 6 uur met de auto van Kampala af.

Wij hopen dit te kunnen kopen. Het overbrengen van de kinderen naar veiliger streken zal een flink financieel offer van ons vragen. Het geld hiervoor hebben we nu zeker nog niet.

Redt Een Kind. Daar moesten wij ook in Oeganda aan denken bij Peter en Bombo. Beide jongens waren vroeger opgenomen in het eerste kindertehuis dat wij van 1972 tot 1974 in Oeganda steunden. In 1974 moest de leiding voor Amin's schrikbewind vluchten of werd in de gevangenis gezet. Alle kinderen werden door de regering op straat gezet. Zij moesten zich maar zien te redden. Ieder ging zijn eigen weg, een weg meestal van stelen, liegen en bedriegen om aan de kost te komen en aan de gevaren te ontkomen. Toen Peter en Bombo en nog een groep kinderen uit dat eerste tehuis ieder afzonderlijk en ieder langs een andere weg in 1979 weer in het nieuwe kindertehuis kwamen, was er niet veel meer van te merken dat zij twee jaar in een christelijk kindertehuis hadden doorgebracht. Deze groep misdadige kinderen was een groot probleem.

Er kwam pas verbetering in de situatie toen het grote kinderte-

huis, waar wij in 1979 weer mee begonnen, gesplitst werd in enkele kleine tehuizen. Er zijn er nu negen die wij in Oeganda financieren.

Peter en Bombo kwamen terecht in een groep van 7 kinderen. Van een christelijke man kon voor dit doel een heel mooi huis gehuurd worden voor een lage prijs. Iedereen vroeg zich af hoe dit zou aflopen, want er viel nogal wat te stelen daar. Maar dat gebeurde niet. Met veel geduld, met veel samen lezen in de Bijbel en met gebed zijn deze beide jongens hun leven gaan beteren. Zij gaan nu weer naar school, spijbelen niet meer, ze zijn eerlijk, het gaat goed. Eerlijkheidshalve moeten wij wel zeggen dat niet alle kinderen hun leven hebben gebeterd, maar Peter en Bombo zijn nu ook weer niet de enigen. Bij deze jongens maakte dit zo'n indruk op ons, omdat zij uit dat eerste kindertehuis kwamen. Wij waren zo verdrietig toen al die kinderen op straat werden gezet en wij daar niets aan konden doen. Alleen ons gebed kon toen nog helpen.

Redt Een Kind. Helpt u ons een kind te redden? Door gebed, door „adoptie” van één kind of door een gift?

Kerknieuws

Heerenveen

Tengevolge van het overlijden van br R. H. Tiekstra wordt het scribaat van de Ned. Geref. Kerk van Heerenveen voorlopig waargenomen door br. I. P. de Ruyter, Regenboog 9, 8446 EM Heerenveen, tel. 05130-27231.

Harderwijk

Wij citeren uit het persverslag van de regionale vergadering van de Ned. Geref. Kerken in het ressort Harderwijk, gehouden op donderdag 21 april 1983.

Ds H. van Ommen spreekt woorden van welkom aan het adres van ds H. J. van der Kwast, die - gekomen van Dronten - de kerk van Heerde dient.

Ter tafel is een schrijven van de kerk Ermelo-Harderwijk-Putten, waarin advies wordt gevraagd, ten aanzien van de goede voortgang van de samenspreking met de Christelijke Gereformeerde Kerk aldaar.

In bespreking komt de vraag van Christelijke gereformeerde zijde aldaar: waarom komt u als Nederlands Gereformeerde Kerk niet in haar geheel naar ons over? De vergadering stelt zich achter het beleid van de kerkeraad van de zusterkerk te Ermelo-Harder-

wijk-Putten als kerk verbonden aan de zusterkerken de eenheid te zoeken met de Christelijke Gereformeerde Kerk.

De classis Amersfoort van de Christelijke Gereformeerde Kerken bericht geen afvaardiging te zenden naar deze regionale vergadering daar binnen de classis Amersfoort geen kerk aanwezig is waar kanselruil plaats vindt tussen een Christelijke Gereformeerde Kerk en een Nederlands Gereformeerde Kerk.

Besloten wordt de volgende regionale vergadering te doen samenroepen op donderdag, 6 oktober 1983.

Als samenroepende kerk wordt aangewezen de kerk te Nunspeet. Op verzoek van de kerk te Nunspeet zal het praesidium van deze vergadering niet door haar worden waargenomen. De vergadering wijst hiervoor ds G. van Keulen aan. Voorts zal het moderamen gevormd worden door een afgevaardigde van Hattem (scriba) en een afgevaardigde van Heerde (assessor).

Soemba

Verantwoording giften opleidings- en zendingswerk van ds P. P. Goossens over het 1e kwartaal '83. mw WA te G 2 x 100,—; mw MvA te Z 50,—; MJB te D 45,—; JHB te H 3 x 10,—; JCvD te K 2 x 10,—; HvD te Z 60,—; RGvD te R 25,—; GE te 's-Gr. 25,—; JK te

De lente is in het land!

Of het nu winter, lente, zomer of herfst is, het werk in Gods Koninkrijk gaat door totdat Hij komt!

De chr. geref. vlaamse evangelisatievereniging

FILIPPUS

(... en hij — Filippus — verkondigde hem JEZUS, Hand. 8:35)

wil ook in dit seizoen voortgaan het Evangelie van Gods reddende genade in de Heere Jezus Christus, in België bekend te maken.

Daartoe vragen wij uw steun in voorbede en offervaardigheid. (Giro 280.717 van de Rabo-Bank te Leerdam, met vermelding: rek.nr. 35.84.33.924 t.n.v. Ev. Ver. Filippus).

Wie wil ons komen helpen in de evangelisatie te Eeklo?

Opgave en inlichtingen bij ds D. J. van Vuuren, van Naaldwijcklaan 26, 4143 BW Leerdam — tel. 03451-7328.

P 50,—; JK te S 25,—; JPK te G 3 x 25,—; mw AP te U 25,—; JBS te D 100,—; WS te D 50,—; JS te G 25,—; mw JPV te K 100,—; mw JMV te G 3 x 50,—; mw AV te G 3 x 30,—; mw JV te H 300,—; ADdeV te S 50,—; EV te M 50,—; mw H te G 100,—; ABvW te V 3 x 20,—; HN te V 250,—.

Aangezien veel geld nodig is en de kas leeg, wordt u uitgenodigd mede bij te dragen aan dit werk. U kunt uw bijdrage overmaken

op postgirorekening 1687238 t.n.v. de Penningmeester Zendingscommissie Ned. Geref. Kerk te Maassluis.

BMZG Nederland

Het kantoor van de BMZG is gevestigd in het gebouw van de Reformatorische Bijbelschool, Zeist. Het adres van het sekretariaat van de BMZG luidt: Krakelingweg 10, 3707 HV Zeist, tel. 03404-13741.

meeste leerboeken voor godsdienst is een reden tot zorg voor vele ouders, ook rijzen meermalen vragen over de inhoud van de lessen.

Wat wil onze Werkgroep?

- Ouders adviseren t.a.v. de ontwikkelingen in het godsdienst-onderwijs.
- Ontwikkelen van richtlijnen voor een leerplan voor het vak godsdienst ten dienste van ouders, leden van medezeggenschapsraden en bestuursleden. Dit houdt in dat wij de grondlijnen voor het vak godsdienst proberen aan te geven. Daarbij letten we op de inhoud van de leerstof, uitgaande van de Bijbel als Gods Woord, en hoe de inhoud ervan kan worden overgedragen aan de leerlingen in hun situaties en achtergronden.
- Bewustmaken van ouders en anderen d.m.v. publikaties aangaande de onrustbarende invloed van moderne theologieën en ideologieën op veel christelijke scholen.

Wat vragen wij van U?

- Uw informatie over problemen rond het vak godsdienst op de school van uw kinderen, zodat wij als werkgroep ons daarover kunnen beraden.
- Uw medewerking om onze taken uit te voeren, dit vragen wij met name aan docenten in het vak godsdienst.
- Uw gebed om dit werk te kunnen doen ten dienste van echt christelijk onderwijs.

Wat wilt U?

- Een afwachtende houding aannemen? „Je kunt er toch niets aan doen”. „Ik heb er geen verstand van.”
- Of wilt u staan voor bijbelgetrouw christelijk onderwijs? Het gaat om uw kind of uw leerling. Help ons mee met uw informatie, uw adviezen en uw gebed, opdat wij u en anderen kunnen helpen.

De Werkgroep zal gaarne in kontakt komen met ouders en docenten die een bijdrage willen leveren

aan onze werkzaamheden of die advies willen hebben m.b.t. het vak godsdienst.

Werkgroep Godsdienst Voortgezet Onderwijs. Secretariaat: Cederlaan 9a, 7313 BR Apeldoorn, tel. 055-551172.

„Inkeer en Omkeer”

Het is omstreeks een halfjaar geleden dat een rondzendbrief werd verspreid.

Die brief ging over de grote problemen in de wereld van nu, en over de vraag in hoeverre wij christenen daaraan mede schuldig zijn. Inmiddels zijn er op het aangegeven correspondentieadres circa 650 reacties binnen gekomen. Reacties vooral van instemming en bemoediging.

Uit deze kring zijn door ons een dertigtal mensen afzonderlijk aangeschreven, die inmiddels met elkaar een tweetal gesprekken hebben gevoerd over de vraag hoe we het beste konden voortgaan. Het waren twee opbouwende en intensieve ontmoetingen, mede omdat hier christenen uit allerlei delen van de nederlandse christenheid bij vertegenwoordigd waren: Rooms-Katholiek, Hervormd, verschillende „soorten” Gereformeerd, Baptist, Leger des Heils, mensen uit Evangelische, Pinkster- en Charismatische groeperingen.

Gezamenlijk waren wij bij die bijeenkomst onder de indruk van de grote moeite, waarin ons volk vandaag gekomen is:

dreiging van vernietiging, overmacht van de moderne techniek, toenemende verspreiding van volks- en welvaartsziekten, toenemende werkloosheid, en vergiftigde natuur om ons heen. Keer op keer uitbarstend geweld op de straten van onze steden. En vooral zo angstig weinig vragen naar God en Zijn wegen.

Gezamenlijk waren we er diep van overtuigd, dat die moeiten niet op zichzelf staan. We dragen er de verantwoordelijkheid voor, ze gaan terug op onze eigen schuld. Een schuld, die ook moet worden beleden, temidden van ons volk. Want we hebben vertrouwd op het werk van onze eigen handen. We hebben de Wet en het Evangelie van onze Heer vleugellam gemaakt, en soms ook kracheloos door onze daden. We heb-

Administratie

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38
3956 TD Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

f 42,— per jaar of f 22,— per halfjaar.
Buitenland f 50,— per jaar of f 65,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

ben het getuigenis van Christus in deze wereld uiteengerukt en verdoezeld. We zijn verstrikt geraakt in onze eigen onderlinge verdeeldheid. We zijn met een grote boog heengelopen om wat we de armste mensen en volken in deze wereld in het verleden hebben aangedaan en nog steeds aandoen. We hebben in naam van de veiligheid de wereld onder bedreiging van nucleaire vernietiging gebracht. We hebben het volk Israël steeds zo gemakkelijk in de steek gelaten en laten het mogelijk opnieuw in de steek als het er op aankomt.

„Tesjoeva” d.w.z. inkeer en omkeer, het enig mogelijke antwoord dat past bij de schuld, waarover we spreken. Een schuld zowel van ons zelf - christenen vandaag - als van onze vaders.

Gezamenlijk zijn we ervan overtuigd dat het juist nu van de allergrootste betekenis is dat we geloven in één God, die leeft. Nu onze wegen zijn doodgelopen, nu er geen kruid meer lijkt te zijn gewassen tegen de bewapenings-

Zoudt u gelukkig getrouwd willen zijn?

Bel of schrijf naar het

„Christelijk Huwelijksbureau”

POSTBUS 8 — 7450 AA HOLTEN

TEL. 05483 - 3277

Uit breder kring

Theologische Hogeschool

Inschrijving volgens art. 16

Wie door het college van hoogleraren wensen te worden ingeschreven voor de studie aan de Theologische Hogeschool te Apeldoorn (artikel 16 van het reglement) worden D.V. donderdag 30 juni 1983 tussen 14.00 en 15.30 uur verwacht in het gebouw van de Hogeschool, Wilhelminapark 4 te Apeldoorn.

De vereiste getuigschriften of diploma's en twee pasfoto's dienen te worden meegebracht. Voor inlichtingen over de toelatingseisen kan men zich wenden tot de Theologische Hogeschool, tel. 055-213156 of tot de esecretaris van het college van hoogleraren, tel. 055-217781.

Doctoraalstudie

Zij die zich voor het eerst voor de doctoraalstudie willen laten inschrijven, kunnen zich vóór 23 juni a.s. schriftelijk opgeven - met vermelding van het gekozen hoofdvak en de twee bijvakken - bij het college van hoogleraren, p/a prof. dr J. van Genderen, Anna Paulownalaan 22, 7316 CT Apeldoorn.

Het vak Godsdienst op de christelijke school

De Werkgroep Godsdienst Voortgezet Onderwijs heeft zich in de afgelopen jaren o.a. bezig gehouden met het beoordelen van de in het christelijk voortgezet onderwijs meest gebruikte leerboeken voor het vak godsdienst.

Uit ons onderzoek is gebleken dat er weinig leerboeken zijn voor dit vak die zowel didactisch als gemeten aan de bijbelse normen aanvaardbaar zijn.

In de meeste leerboeken komt een bijbelkritische theologie tot uiting. De resultaten van ons onderzoek zijn te lezen in een themanummer over godsdienstonderwijs van het blad „Bezinning” (verkrijgbaar door f 2,— over te maken op girorekening 2974537 t.n.v. Administratie „Bezinning” te Groningen). Niet alleen de inhoud van de

wedloop en al die andere kwalen en problemen, nu worden we als het ware toegedrongen naar de enige weg die nog openstaat: een roepen om uitredding door de Levende, de Eeuwige. „Scheur uw hart en niet uw klederen en bekeert u tot de Here, uw God. Vergadert het volk, heiligt een vasten, roept een plechtige samenkomst bijeen. Wie weet of Hij Zich niet wendt en berouw heeft en een zegen achter Zich laat overblijven.” Aldus de profeet Joël tot zijn volksgenoten in Israël.

„Wie weet?” Dat moeten wij nazeggen, want we hebben de zegen verspeeld. We hebben ook als volk geen recht meer op Zijn gunst, Zijn uitredding, Zijn herstel. Maar we weten één ding heel zeker en dat willen we zeggen als eenheid temidden van een gebroken christenheid: De arm van de Heer is niet te kort geworden om ons ook nu te kunnen genezen en te kunnen verlossen, als Hij dat wenst. Hij kan wegen banen, waardoor de toekomst opengaat. Hij kan de morgen laten aanbreken door de nacht heen.

Gezamenlijk willen we hardop zeggen en laten horen aan iedereen: dat we liever op Zijn weg ons vertrouwen stellen dan op het meest moderne wapentuig, de knapste doktoren, de briljantste deskundigen of de wijste commissies. Hoe komen we tot een dieper besef van de omvang en reikwijdte van de schatten, van wijsheid en kennis, die er zijn in Christus Jezus. Niet alleen voor mensen individueel, maar ook voor volken en samenlevingen als geheel. Niet alleen redding van de ziel, maar ook van het lichaam. Niet alleen herstel van ziekten, die ons teisteren, maar ook van economische plagen en milieurampen, niet alleen verzoening met God, maar ook verzoening tussen mensen, niet een vluchtweg naar boven, maar een uitweg naar voren. Het appèl van Joël heeft voor ons diepe betekenis. Maar nu willen we opnieuw op de Here bouwen. Ons geloof willen we in Hem belijden in het midden van de wereldnacht.

Wie weet, keert Hij Zijn gezicht naar ons toe. Wie weet, vergeeft Hij ons, en geeft ons Zijn vrede. Of, zoals de profeet het zegt: „Toen nam de Here het op voor Zijn land en Hij kreeg medelijden met het volk.”

U zult wel begrijpen, waar deze brief nu op uitloopt. We willen u oproepen, uit de verstrooiing van onze christenheid, tot een gezamenlijke dienst van verootmoediging, om schuld te belijden voor en temidden van ons volk. De Levende Heer kent onze motieven,

die we dan ook niet breed behoeven uit te stallen. We willen ons vertrouwen in Hem uitspreken.

Graag nodigen we u uit voor een bijeenkomst in de Geertekerk te Utrecht op 10 juni 1983.

om 17.30 uur zal de kerk open zijn.

Om 18.00 uur zal Prof. dr B. Goudzwaard praten over christelijke hoop in de wereld van nu, waarna om 19.30 uur een gebeds- en verootmoedigingsdienst gehouden zal worden.

Na afloop van de dienst (plm. te 20.45 uur) volgt een gezamenlijk gesprek over wat ons in de praktijk te doen staat.

Vriendelijke groet, namens het Comité Rondzendbrief, Dr B. Goudzwaard
Drs J. van Barneveld.

Secretariaat: „Comité Rondzendbrief”, Columbusstr. 68, 3722 KP Barneveld.

Evangelische camping

„t BELOOFDE LAND”

biedt U in het voorjaar een z.g. feestdagen-arrangement. U kunt dan bij ons terecht in een goede sfeer.

Zomerhuisjes of (toer)caravans te huur. **Vraag folder.**

Bosweg 17, 3781 NG Voorthuizen, 03429-2942.

40 jarig

Kerknieuws

Objectief en onafhankelijk informatieblad over kerk en kerkelijk leven

abonnement waard

Bel 023 - 24 90 41*
Postbus 6080, 2001 HB

vijlbrief haarlem

Ik wil graag een jaar als

AU-PAIR

in het buitenland werken.

Wie kan mij hierover inlichten?

Hermä Sikkema,
Lange Greendswear 62
3371 CH Hardinxveld-Giessendam
Tel. 01846-4008

TE HUUR

TENTHUISJE OP VLIELAND

vrij tot 8-7

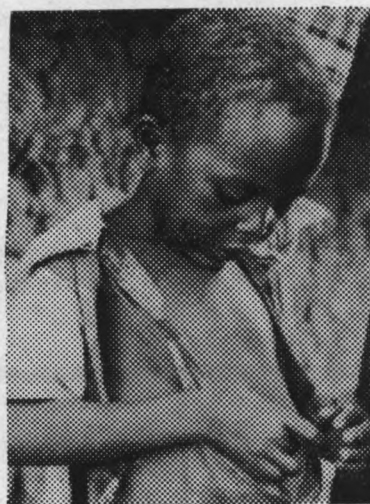
Tel. 03449-2910

TE HUUR IN CADZAND LUXE STACARAVAN

(4-6 personen)

op camping „Hoogduin” (vlak aan zee)
van 16-30 juli. f 445,— per week.

Tel. 02155-15147

redt
een
kind:

achter deze dringende roep om hulp
staan stuk voor stuk
al die ondervoede en vastgelopen kinderen
waar wij uw hulp voor vragen.
hulp voor ieder kind afzonderlijk,
met zijn eigen geschiedenis,
met zijn honger, zijn ellende, zijn verdriet,
zijn eenzaamheid...

bel onze secretaresse nu!

03443-2779 (ook 's-avonds)

een financiële adoptie kost f 60,— per maand
en voor aanvullende hulp van een kind
thuis is f 30,— per maand nodig.
u krijgt een foto van het kind.

stichting

redt een kind

secr.: dr. guépinlaan 23 — 4032 nh ommeren (gld.)
postgiro: 1599333 t.n.v. stichting redt een kind te
hatterm
bank: A.B.N. — Doorn, rek.no. 37.73.32.860

SPANJE

Grote bungalow aan de Costa Brava nog vrij in juni en september. Vanaf f 250,— p. week.
Tel. 055-668880.

APELDOORN

Ruim huis met tuin bij de kerk voor 5 personen.
Vrij 4-20 augustus.
Tel. 055-66880.

Huwelijksbemiddeling
voor
Christenen

STICHTING HVC
Tel. 075-287568

VOOR UW DRUKWERK
NAAR

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

NOOITGEDACHT 3 — 3701 AL ZEIST — TELEFOON 03404 - 22452